# Riigikontrolli arvamus Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse 2002. aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta

# KONTROLLIARUANNE

Nr 2-5/03/112
29.08.2003

# Riigikontrolli arvamus Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse 2002. aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta

Tallinn
2003

# Sisukord

**SISSEJUHATUS ..... 3**

**1. ARVAMUSE ANDMISE LÄHTEKOHAD ..... 4**

**2. ARVAMUS EESTI RIIKLIKU AUTOREGISTRIKESKUSE 2002. AASTA RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE JA RIIGIEELARVE TÄITMISE ARUANDE KOHTA ..... 6**

**3. MAJANDUSTEHINGUTE ÕIGUSPÄRASUS, FINANTSJUHTIMINE JA SISEKONTROLLISÜSTEEM ..... 8**

**MAJANDUS- JA KOMMUNIKATSIOONIMINISTRI, RAHANDUSMINISTRI, EESTI RIIKLIKU AUTOREGISTRIKESKUSE DIREKTORI JA MAKSUAMETI PEADIREKTORI VASTUSED ..... 12**

# Sissejuhatus

Riigikontroll auditeeris 05.05–06.06.2003 oma tööplaani alusel Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse 31.12.2002 lõppenud majandusaasta kohta koostatud raamatupidamise aastaaruannet ja riigieelarve täitmise aruannet.

Raamatupidamise aastaaruande koostamise kohustus tuleneb raamatupidamise seadusest ning rahandusministri 05.12.2002. a määrusest nr 143 "2002. a. majandusaasta aruande koostamine esitamine ja kinnitamine". Riigieelarve täitmise kohta aruandmine on sätestatud 09.06.1999 vastu võetud riigieelarve seaduse § 46 lõikes 1.

Auditit juhtis finantsauditi osakonna auditijuht Alo Lääne, töörühmas osalesid audiitorid Mari Rull, Siiri Roose ja Anneli Viirmann.

# 1. Arvamuse andmise lähtekohad

## 1.1. Riigikontrolli pädevus

Riigikontrollil on riigieelarve seaduse järgi kohustus anda hinnang Vabariigi Valitsuse riigieelarve täitmise aruande kohta.[1] Selle kohustuse täitmiseks auditeerib Riigikontroll asutusi ja isikuid vastavalt Riigikontrolli seadusele.[2]

## 1.2. Auditi eesmärk ja ulatus

Võttes aluseks Riigikontrolli seaduses loetletud ülesandeid[3], on käesoleva auditi eesmärgiks avaldada arvamust Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse 2002. aasta raamatupidamise aastaaruande ning riigieelarve täitmise aruande kohta, tuginedes järgmistele põhikriteeriumidele:

- kas majandustehingud on kajastatud sisuliselt ja aritmeetiliselt õigesti;
- kas varad on tegelikult asutuse omad ja võlad asutuse kohustused;
- kas varad ja kohustused eksisteerivad tegelikult;
- kas varad ja kohustused on nõuetekohaselt hinnatud;
- kas tulud ja kulud on kajastatud tekkepõhiselt, õiges perioodis ja täies mahus;
- kas tulud on kogutud ja kulud on tehtud kooskõlas Riigikogu tahtega;
- kas asutuse raamatupidamise korraldus vastab raamatupidamise seaduse ja rahandusministri määrustega kehtestatud nõuetele ning heale raamatupidamistavale ulatuses, mis kehtib Eesti Vabariigi avaliku sektori asutustele.

Majandustoimingute õiguspärasuse, finantsjuhtimise ja sisekontrollisüsteemi kohta me üldhinnangut ei anna, kuid toome välja olulisemad tähelepanekud.

## 1.3. Vastavus standarditele

Riigikontroll sooritas auditi kooskõlas INTOSAI[4] auditistandarditega. Need standardid nõuavad, et audit planeeritaks ja sooritataks viisil, mis võimaldab piisava kindlustundega otsustada, et finantsaruanded ei sisalda olulisi vigu ega ebatäpsusi. Auditi käigus kontrollisime väljavõtteliselt tõendusmaterjale, millel põhinevad raamatupidamise aastaaruandes ja riigieelarve täitmise aruandes esitatud näitajad. Audit hõlmas ka aruannete koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtete ja juhtkonna raamatupidamislike hinnangute analüüsi. Leiame, et meie audit annab piisava aluse arvamuse avaldamiseks asutuse raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta.

## 1.4. Vastutus aruannete õigsuse ja nende aluseks olevate majandustehingute õiguspärasuse eest

Aruannete koostamise ning neis sisalduva info õigsuse eest vastutasid auditeeritud perioodil minister Liina Tõnisson (kuni 28.01.2002 Toivo Jürgenson) ja Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse direktor Eero Till.

---

[1] Riigieelarve seadus § 47 lg 2
[2] Riigikontrolli seadus § 7
[3] Riigikontrolli seadus § 6 lg 2
[4] International Organisation of Supreme Audit Institutions – Kõrgeimate Kontrolliasutuste Rahvusvaheline Organisatsioon, mis tegutseb ÜRO egiidi all.

**Minister**

- valvab ministeeriumi struktuuriüksuste ja ministeeriumi valitsemisalas olevate riigiasutuste ülesannete täitmise järele ning teostab teenistusjärelevalvet ministeeriumi ametnike otsuste seaduslikkuse ja otstarbekuse üle;[5]
- tagab sisekontrollisüsteemi rakendamise ja vastutab siseauditi korraldamise eest ministeeriumi valitsemisalas olevates asutustes;[6]
- vastutab riigivara säilimise ja heaperemeheliku ning korraldab seda kooskõlas riigivaraseadusega;[7]
- otsustab eelarvevahendite kasutamise üle ning valvab eelarve täpse ja otstarbeka täitmise, samuti Euroopa Liidu eraldatud vahendite ning muu välisabi sihipärase kasutamise järele;[8]
- kinnitab ministeeriumi valitsemisalas olevate riigiasutuste eelarved, lähtudes riigieelarvest, ja kontrollib nende täitmist, tehes vajadusel ettekirjutusi eelarvevahendite kasutamiseks;[9]
- kinnitab koos raamatupidamise eest vastutava isikuga oma allkirjaga ministeeriumi valitsemisala koondaastaaruande õigsust.[10]

**Direktor**

- vastutab Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse tegevust korraldavate õigusaktide täpse ja efektiivse täitmise eest ning annab aru ministrile;[11]
- käsutab Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse valduses olevat riigivara ja vastutab selle säilimise eest;[12]
- kinnitab oma allkirjaga asutuse raamatupidamise aastaaruande õigsust.[13]

Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse 2002. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsust on oma allkirjaga kinnitanud direktor Eero Till ning pearaamatupidaja Vilma Jaanimets.

[5] Vabariigi Valitsuse seadus §-d 49 ja 95
[6] Vabariigi Valitsuse seadus § 49
[7] Vabariigi Valitsuse seadus § 49
[8] Vabariigi Valitsuse seadus § 49
[9] Vabariigi Valitsuse seadus § 49
[10] Rahandusministri 05.12.2002. a määrus nr 143 § 4 lg 3
[11] Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse põhimäärus § 18 p 2
[12] Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse põhimäärus § 18 p 8
[13] Rahandusministri 05.12.2002. a määrus nr 143 § 4 lg 1

# 2. Arvamus Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse 2002. aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta

## 2.1. Riigikontrolli arvamus

- **Arvestades auditi ulatust, on Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse 2002. aasta raamatupidamise aastaaruanne, mis näitab seisuga 31.12.2002 bilansimahuks 71 638 554 krooni ja tulemiks 5 415 127 krooni, olulises osas kooskõlas Eesti Vabariigi rahandusministri 05.12.2002. a määrusega nr 143 "2002. a majandusaasta aruande koostamine, esitamine ja kinnitamine".**

- **Riigieelarve täitmise aruanne, mis näitab Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse 2002. aasta kassakuludeks 79 617 270 krooni, on olulises osas kooskõlas riigieelarve seaduse ja 2002. aasta riigieelarvega.**

## 2.2. Raamatupidamisarvestust puudutavad tähelepanekud

Kuigi asutus on lähtunud oma raamatupidamisarvestuse korraldusel rahandusministri kinnitatud regulatsioonidest, oleme arvamusel, et nimetatud regulatsioonid on riigilõivude kogumise ja kajastamise osas vastuolus hea raamatupidamistavaga, mistõttu asutuse finantsaruanded ei kajasta asutuse tegelikku majandustegevust õigesti ja õiglaselt. Kuna riigilõivu kogumine ja eelarvesse (Maksuametile) ülekandmine ei kajastu riigilõivu alusel toiminguid teostavate asutuste finantsarvestuses kõikehõlmavalt, raskendab see oluliselt ka kontrolli teostamist riigilõivude arvestuse ja ülekandmise üle. Nimetatud valdkond on tehniliselt keerukas, puudutab **kõiki riigilõivude kogumisega seotud asutusi** ning vajab täiendavat reguleerimist. Alljärgnevalt oleme esitanud tähelepanekud, mis nimetatud vastuolusid ja nendega seotud probleeme kirjeldavad:

2.2.1. Maksuamet kogub riigilõive ja Autoregistrikeskus[14] teostab maksedokumendi alusel riigilõivuga maksustatavaid toiminguid. Tulud riigilõivude kogumisest summas 166 430 124 krooni kajastuvad ainult Maksuameti aruandes (va sularahas Autoregistrikeskusele laekunud ja Maksuametile üle kantud lõivud summas 89 873 krooni). Tulenevalt heast raamatupidamistavast peaks need tulud ja nendega seotud nõuded ja kohustused[15] kajastuma Autoregistrikeskuse aruandes. Oleme seisukohal, et Autoregistrikeskus on vastutav riigilõivude laekumise ja nendega seotud kohustuste üle arvestuse pidamise eest ning Autoregistrikeskuse tööle hinnangu andmiseks peaks aruanne seetõttu väljendama kõiki põhitegevusega seotud tehinguid.

---

[14] Tulenevalt riigilõivuseadusest maksustatakse Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse osutatavad liiklusregistri toimingud riigilõivuga. Kuna Eesti Riiklik Autoregistrikeskus on riigilõivuga maksustatud toimingute teostajaks, siis käsitletakse teda riigilõivuseaduse mõistes riigilõivu võtjana. Toiming osutatakse siis, kui selle soovija esitab autoregistrikeskuse klienditeenindajale kinnituse riigilõivu tasumise kohta Maksuameti pangakontole või kinnituse tasumise kohta muule asutusele (nt OÜ Liivi Teenindus, OÜ Varantes, AS Eesti Post), kes tegeleb riigilõivude kogumisega autoregistrikeskuse poolt teostatavate toimingute eest, aga samuti ka siis, kui ta maksab toimingu eest sularahas (kuni 100-kroonise lõivu puhul). Autoregistrikeskuse klienditeenindajatel on riigilõivu laekumist Maksuameti kontole võimalik infotehnoloogilise lahenduse abil kontrollida.

[15] Hetkel kehtivate regulatsioonide kohaselt ei kajastu Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse (ega ka Maksuameti) bilansis tekkepõhised kohustused riigilõivu ettemaksjate ees (need, kes on riigilõivu kandnud 2002. aasta jooksul Maksuameti kontole, kuid kellele ei ole aasta lõpuks veel autoregistrikeskuse poolt toimingut osutatud), mistõttu kulud tehtavale toimingule ja nende eest laekunud tulud ei pruugi langeda ühte perioodi.

2.2.2. Riigilõivud laekuvad nii sularahas kui ka pangaülekandega. Üle 100-krooniseid sularahas makstavaid riigilõive koguvad ka ettevõtted (nt OÜ Liivi Teenindus, OÜ Varantes, AS Eesti Post), kes kannavad need edasi Maksuametile. Maksuamet ei oma ülevaadet, milliste toimingute eest lõivud on laekunud, millised toimingud on juba sooritatud või milliste laekunud summade eest on toimingud sooritamata, seda arvestust peab Autoregistrikeskus, kellel omakorda puudub ülevaade, kui palju tegelikult Maksuametile lõive on laekunud. Ei Autoregistrikeskus ega ka Maksuamet oma informatsiooni, palju on ettevõtete poolt kogutud riigilõivu jäänud Maksuametile üle kandmata. Autoregistrikeskusel puudub ka õigus[16] sellist informatsiooni nõuda. Seetõttu oleme arvamusel, et juhul kui toiminguid teostab ühe valitsemisala asutus, tasu toimingute eest laekub aga teise valitsemisala asutusele, ei suudeta tagada piisavat kontrolli (vt ka punktis 3.1.3 kirjeldatud sisekontrolli probleem) lõivude laekumise õigsuse ja õigeaegsuse üle. Sellele viitab järgnevalt kirjeldatud probleem:

Auditi käigus küsisime Maksuametilt andmed Autoregistrikeskuse poolt osutatavate **liiklus-registri** toimingute eest laekunud riigilõivude kohta ja võrdlesime, neid autoregistrikeskuse poolt 2002. aastal osutatud toimingute ja arvestuslike lõivusummadega. Maksuameti andmetel laekus eelnimetatud toimingute eest 2002. aastal kokku 157 627 486 krooni. Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse andmetel aga osutati toiminguid 164 858 640 krooni eest. Seega osutati 2002. aastal 7 231 154 krooni eest toiminguid rohkem, kui nende eest riigilõivu laekus Põhjuseid võib olla mitmeid:

- riigilõivu kogujad ei ole lõive veel üle kandud (ajaline nihe kogumise ja ülekandmise vahel);
- riigilõivu kogujad on jätnud osa kogutud lõive üle kandmata;
- autoregistrile on toimingute tegemiseks esitatud valed maksedokumendid;
- ühe maksedokumendi eest on tehtud mitu toimingut;
- autoregistri andmed ei ole usaldusväärsed;

Oleme arvamusel, et koostöös Maksuametiga tuleb vahe põhjus välja selgitada.

## 2.3. Ettepanekud

Riigikontroll teeb **Eesti Riikliku Autoregistrikeskusele, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile** ning **Rahandusministeeriumile** järgmised ettepanekud:

- Täiendada raamatupidamisjuhendeid ja riigilõivuseadust nii, et Eesti Riiklikul Autoregistrikeskusel oleks võimalik oma raamatupidamisaruannetes kajastada õigeaegselt ja kõikehõlmavalt riigilõivusid, mille puhul ollakse riigilõivuga maksustatud toimingute teostajaks ehk riigilõivu võtjaks, ning et oleks võimalik kajastada ka asutuse bilansis riigilõivudega seotud tekkepõhiseid nõudeid ja kohustusi vähemalt aastalõpu seisuga.

- Selgitada koostöös Maksuametiga välja vahe tekkimise põhjused 2002. aastal tegelikult Maksuametile laekunud riigilõivude summa ja Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse poolt osutatud liiklusregistri toimingute arvu alusel arvestatud summa vahel ning esitada selgitused Riigikontrollile hiljemalt 01.01.2004.

[16] Õigus nimetatud informatsiooni nõuda ja kontrollida on Maksuametil, kes seda aga Riigikontrolli andmetel teinud ei ole.

# 3. Majandustehingute õiguspärasus, finantsjuhtimine ja sisekontrollisüsteem

## 3.1. Tähelepanekud

3.1.1. Auditi käigus selgus, et sularahas kogutakse riigilõivusid järgnevalt: kuni 100-kroonised maksed Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse poolt, suuremad sularahamaksed saab tasuda Tallinnas Liivi Teeninduse OÜ kaudu ja Pärnus Varantes OÜ kaudu. Maksuameti andmetel kandis 2002. aastal Liivi Teeninduse OÜ riigilõivusid Maksuameti kontole summas 29 376 798 krooni ja Varantes OÜ summas 8 635 490 krooni.

Autoregistrikeskus teostab toimingud sel juhul eelnimetatud äriühingute väljastatud maksekviitungite alusel. Lepinguid, millega antaks Liivi Teeninduse OÜ-le ja Varantes OÜ-le volitused riigilõivu kogumiseks ja edasikandmiseks, ei ole sõlmitud Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse ega Maksuameti poolt, mis reguleeriks riigilõivu kogumist, ülekandmist ja järelevalvet selle üle ehk siis annaks Autoregistrikeskusele võimaluse teostada nimetatud äriühingute üle järelevalvet. Selliste lepingute sõlmimise välistab ka vastava volitusnormi[17] puudumine seadustes.

Riigilõivu võtja riigilõivuseaduse tähenduses on valitsus- ja kohaliku omavalitsuse asutus, valitsusasutuse hallatav riigiasutus ja kohaliku omavalitsuse asutuse hallatav asutus, muu avalik-õiguslikke ülesandeid täitev asutus, kohus, valla- või linnasekretär, kes teostab riigilõivuga maksustatud toimingu.[18] Liiklusregistri toiminguid teostab Autoregistrikeskus, kes on kohustatud ka selle eest riigilõivu koguma. Leiame, et **puudub seaduslik alus riigilõivude kogumiseks ja ülekandmiseks äriühingute poolt**, kuna sellist volitusnormi riigilõivuseaduses ei ole. Liivi Teeniduse OÜ ja Varantes OÜ on äriregistrisse kantud ja kohtu registriosakonna poolt on tegevusalade loetelusse registrikaardi B-osale märgitud "õigus vastu võtta riigilõivu", Riigikontroll on arvamusel, et selline õigus ei tulene ühestki õigusaktist.

Samuti on meie hinnangul kontroll riigilõivude õiges summas ja õigeaegse ülekandmise osas puudulik, kuna meile antud selgituste kohaselt ei ole Maksuamet ega ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium riigilõivude kogumist Autoregistrikeskuse poolt teostatavate toimingute eest kontrollinud. Ebapiisav kontrollile viitavad ka punktis 2.2.2 esitatud probleemid, mille tõttu **võib riigil osa riigilõive jääda laekumata või laekub hilinemisega**.

Riigikontroll mõistab Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse selgitusi[19] asutuse spetsiifiliste vajaduste kohta riigilõivude kiireks sularahas vastuvõtmiseks ja selle eest toimingute teostamiseks kõigis asutuse regionaalsete büroode teeninduspunktides. Selleks soovitame Autoregistrikeskusel koostöös Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning Rahandusministeeriumiga leida võimalused, kuidas oleks autoregistrikeskusel võimalik koguda riigilõive sularahas vastuollu minemata riigilõivuseadusega.

Majandus- ja Kommunikatsiooniminister ega ka rahandusminister ei nõustunud Riigikontrolli seisukohaga ettevõtete poolt kogutavate riigilõivude ebaseaduslikkuse osas, põhjendusega, et riigilõivuseadus ei määratle terminit "riigilõivu koguja". Riigikontroll nõustub, et riigilõivuseadus ei välista riigilõivu tasumist esindaja kaudu, kuid sellisel juhul kaasnevate riskide maandamiseks ei ole olemasolevad sisekontrollisüsteemid piisavad ning praeguses situatsioonis seadust siiski eiratakse (riigilõivuga maksustatavaid toiminguid teostatakse enne, kui riigilõiv on riigilõivu võtjani jõudnud).

---

[17] Haldusmenetluse seaduse § 97 lg 1 kohaselt võib piiritlemata arvu juhtumite reguleerimiseks võib sõlmida halduslepingu vaid seaduses sisalduva volitusnormi alusel. Sellist volitusnormi seadustes ei ole

[18] Riigilõivuseadus § 5

[19] Meile antud selgituste kohaselt kasutaks Autoregistrikeskus pigem pankade teenuseid, kuid peaaegu kõigist büroodest või büroode naabrusest on pangad oma filiaalid sulgenud. Ka Pärnu büroos, kus praegu tegutseb OÜ Varantes, ei soovinud tegutseda ei Hansapank ega Ühispank (äraütlemiskirjad 23.01.03 ja 22.01.03). Harju büroos lõpetas äsja tegevuse Ühispank, kes lõpetab septembris 2003 tegevuse ka Tartu büroos.

3.1.2. Samuti selgus, et liiklusregistri toimingute eest Liivi Teeninduse OÜ-le ja Varantes OÜ-le sularahas tasudes võetakse toimingu taotlejalt riigilõivule lisaks teenustasu. Riigilõivu võtjate poolt täiendava tasu võtmine riigilõivuga maksustatud toimingu eest on aga riigilõivuseadusega[20] keelatud.

Majandus- ja kommunikatsiooniminister ja rahandusminister on mõlemad seisukohal, et kuna äriühingud ei ole riigilõivuseaduse mõistes "riigilõivu võtjad", vaid sisuliselt riigilõivu võtmise vahendajad ehk riigilõivu tasuja esindajad, siis neile see keeld ei kehti.

Riigikontroll nõustub, et seadus ei välista riigilõivu tasumist esindaja kaudu, kuid riigilõivu sularahas maksta soovivad isikud on pandud sundolukorda, sest Autoregistrikeskuses kohapeal saab valida ainult ühe esindaja, kelle kaudu maksta. Lisaks peab riigilõivu maksja tasuma täiendava tasu, mida tal ei oleks vaja teha, kui maksu võtaks Autoregistrikeskus, kuid kes piirdub sularahas kuni 100 krooni vastvõtmisega. Seega koheldakse ebavõrdselt isikuid, kes sooritavad tehinguid maksumusega alla ja üle 100 krooni ning riigilõivu maksta soovijatele on loodud piirang esindaja valikul.

3.1.3. Riigil ja seega ka Autoregistrikeskusel pole riigilõivude kogumiseks protseduurireegleid, mis tagaksid lõivude õigeaegse ja õiges summas laekumise eelarvesse ning õige ja usaldusväärse info jõudmise asutuse raamatupidamisse. Tuvastasime järgnevaid sisekontrolli puudusi:

- Vastavalt riigilõivuseadusele[21] ei pea riigilõivu tasumist tõendavat dokumenti esitama, kui riigilõivu võtval asutusel on võimalik kontrollida riigilõivu laekumist elektroonilisel teel. Leidsime, et Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse klienditeenindajatele on võimaldatud pangalaekumisi kontrollida, kuid asutuse infosüsteem ei võimalda koguda informatsiooni selle kohta, milliste riigilõivu laekumiste puhul on toiming sooritatud ja milliste puhul mitte. Seega eksisteerib risk, et ühe ja sama riigilõivumakse eest on Eesti Riikliku Autoregistrikeskusest võimalik taotleda toiminguid mitu korda.
- Kuna Autoregistrikeskusel puudub selleks alus, ei ole Liivi Teeninduse OÜ ja Varantes OÜ kaudu kogutavate riigilõivude puhul kontrollitud, kas nimetatud äriühingud on Maksuametile riigilõivusid üle kandnud samas summas, mille eest on autoregistrikeskus toiminguid teostanud. Liivi Teeninduse OÜ esitab alates oktoobrist 2002 küll aruandlust üksiklaekumiste lõikes, kuid need ei ole võrreldavad Maksuameti andmetega, kuna Maksuametile kannab Liivi Teeninduse OÜ riigilõivud koondmaksetena (kaheksa korda kuus).

  Riigilõivuseadusest[22] tulenev õigus ja kohustus kontrollida riigilõivu võtmist ja riigieelarvesse laekumise täielikkust ja õigeaegsust on Maksuametil ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumil, kes seda Riigikontrolli andmetel teinud ei ole.

  Eelnevalt nimetatud puudused sisekontrollisüsteemis võivad olla põhjuseks vahe tekkimisel asutuse poolt arvutatud arvestusliku ja tegelikult laekunud riigilõivusumma vahel (vt punkt 2.2.2).

3.1.4. Riigikassa andmete põhjal kontrollisime väljamakseid riigihangete seaduses toodud piirmäärasid[23] ületavas osas. Leidsime, et riigihanketa on aasta jooksul ostetud järgmiseid kaupu:

| | | | |
|---|---|---|---|
| • sõidukite registreerimismärgid | | AS Number | 10 567 474.- |
| • blanketid | | | 1 793 160.- |
| | sh | AS Europrint | 983 208.- |
| | | OÜ Europaber | 809 952.- |

[20] Riigilõivuseadus § 10
[21] Riigilõivuseadus § 7 lg 6
[22] Riigilõivuseadus § 30
[23] Riigihangete seadus § 2 lg 7

Lepingud Number AS-iga ja Europrint AS-iga on sõlmitud tähtajatutena vastavalt 14.02.1992 ja 30.12.1998, mil ei kehtinud riigihangete seadus praeguses redaktsioonis, seetõttu on autoregistrikeskus on seisukohal, et AS-ga Number, AS-ga Europrint ja OÜ-ga Europaber sõlmitud tähtajatute lepingutega ei ole rikutud riigihanke seadust. Samuti märgib autoregistrikeskus meile antud selgitustes, et lepingu(te)s ei määratud kaupade kogust, kuna ei ole olnud võimalik täpselt määratleda tulevatel perioodidel tekkivatest turusituatsioonidest sõltuvalt vajaminevate (nt numbrimärkide) täpset arvu. Riigihangete seadus ei seo riigihanke läbiviimise kohustust hangitavate kaupade kogusega.

OÜ-lt Europaber hangib Autoregistrikeskusele registreerimistunnistused, st korraldab spetsiaalsete turvanõuetega registreerimistunnistuste trükkimist Rootsis (autoregistrikeskusel puudub vastav kvalifikatsioon). Lisaks registreerimistunnistele on veel nn. range arvestusega blanketid esmased tõendarved, ajutised load, piiratud õigusega load, lubade blanketid. Neile kõigile on kehtestatud ranged turvanõuded. Asutuse arvates on mõeldamatu, et igal aastal korraldataks uus hange ja turvanõuded saavad teatavaks laiale tegijate ringile. Kuna AS Number, AS Europrint ja OÜ Europaber on siiani igati õigustanud usaldust turvanõuete suhtes, ei pea Autoregistrikeskus seetõttu põhjendatuks lepingute katkestamist, mis tooks endaga kaasa ettearvamatu ulatusega häireid asutuse töös ning teiste poolte võimalikke õigustatud sanktsioone. Samuti on Autoregistrikeskus lähtunud Riigihangete Ameti kirjadest 10.07.2002, nr 1-1/491 ja 13.01.2003, nr 1-1/41.

Riigikontroll on ülaltoodud selgitustele vaatamata arvamusel, et tähtaega ja kaubakoguseid mittemääratlevate lepingute käsitlemine riigihanget välistava argumendina ja lepingutele hilisemalt juurdevormistatud lisade alusel täiendavate kaubakoguste hankimine ei ole kooskõlas riigihangete seadusega, seetõttu ei ole ka riigihanke korraldamata jätmine õigustatud.

3.1.5. Eesti Riiklik Autoregistrikeskus korraldas AS-ga Medisoft riigihanke (nr 003447VT) liiklusregistri infosüsteemi TRAFFIC arendus- ja hooldustöödele summas 1 440 000 krooni, kuid sõlmis hiljem lepingu käibemaksu võrra suuremas summas. Juhime tähelepanu, et see on vastuolus riigihanke seaduse § 2 lg 7-ga, mille puhul tuleb riigihanke maksumuseks märkida maksumus koos käibemaksuga. Leiame, et Eesti Riiklik Autoregistrikeskus maksab ettevõttele 259 200 krooni üle riigihanke summa, mis on vastuolus riigihangete seaduses sätestatuga.

3.1.6. Järgnevalt esitatud tähelepanekute puhul ei avalda Riigikontroll arvamust, kas need on seotud Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse põhitegevuse ning riigi vara säästliku kasutamisega:

- Kõik keskuse töötajad on ametisse võetud töölepingute alusel. Vastavalt puhkuseseadusele[24] on sellisel juhul põhipuhkuse kestuseks 28 päeva. Sama seadus[25] aga lubab puhkust pikendada töölepingu või muu pooltevahelise kokkuleppega. Eesti Riiklik Autoregistrikeskus on enamusele töötajatest kehtestanud 35 päevalise puhkuse.
- Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse palgajuhendiga[26] sätestatakse mitmete erieesmärgiliste lisatasude maksmist: näiteks töötajatele, kes on töötanud keskuses vähemalt kuus kuud, makstakse ühekordseid toetusi sh toetusi töötaja põhjendatud avalduse alusel elukondlike raskuste korral. Nii on 2002. aastal makstud mitmetele töötajatele toetust seoses raske majandusliku olukorraga ning üksikjuhtumite puhul näiteks seoses töötaja eramu elektrijuhtmete installeerimistöödega, töötaja suvilas toime pandud vargusega ning töötaja eramu kanalisatsiooni- ja veetorustiku ühendamisega magistraaltrassi. Lisaks on mitmeid erieesmärgilisi toetusi makstud kogu asutuse töötajatele, nt iseseisvuspäeva-, jaanipäeva-, jõulu- ja puhkusetoetust. 2002. aasta jooksul kulus eelnimetatud tasudele kokku umbes 6 208 470 krooni.

[24] Puhkuseseadus § 9 lg 1
[25] Puhkuseseadus § 6
[26] Kinnitatud Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse direktori 25.01.2002 käskkirjaga nr 6

Autoregistrikeskus on seda põhjendanud järgnevalt: asutuse töötajad peaksid olema vähemalt keskeri haridusega (soovitav klienditeenindajatel juriidiline ja registreerimiseelsed ülevaatajad tehnilise haridusega). Astmepalgad on hallataval asutusel madalad, mistõttu ei ole konkurentsivõimelised tööjõuturul (keskmine palk 2002. aastal moodustas n.ö. toetustega 6306 krooni ja ilma toetusteta 4723 krooni. Kuna töötasu on madal ning nõudmised teadmistele kõrged, siis on asutus pidanud motivatsiooniks ka 35 päevaline puhkust.

Kuigi tegemist ei ole otseselt seaduserikkumisega, viitab Riigikontroll ülaltoodud tähelepanekuid välja tuues probleemile, et kogu avaliku sektori palga- ja motivatsioonisüsteem vajab korrastamist ning asutuste isetegevus selles valdkonnas lahendab küll hetkevajadused, kuid ei pruugi pikemas perspektiivis osutuda kasulikuks.

## 3.2. Ettepanekud

Ettepanek **Eesti Riikliku Autoregistrikeskusele**:

- Tõhustada sisekontrollisüsteeme nii, et riigihankekonkursside läbiviimisel oleks tagatud riigihangete seaduses kehtestatud piirmääradega kaasnevatest nõuetest kinnipidamine ja potentsiaalsete pakkujate võrdne kohtlemine.

Ettepanekud **Rahandusministeeriumile**:

- Anda õiguslik hinnang riigilõivude kogumise ja Maksuametile ülekandmise seaduslikkuse kohta äriühingute poolt.

- Korraldada riigilõivude kogumine sularahas nii, et see ei oleks vastuolus riigilõivuseadusega.

Riigikontroll soovitab **Eesti Riiklikul Autoregistrikeskusel, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumil** ning **Maksuametil** täiustada nii riigi-, valitsemisala- kui ka asutusesiseseid sisekontrollimehhanisme, mis tagaksid riigilõivude õigeaegse ja õiges summas laekumise eelarvesse ning õige ja usaldusväärse info jõudmise asutuse raamatupidamisse ning kõrvaldaksid käesoleva aruande punktis 3.1.3 toodud puudused.

Kaie Karniol
Peakontrolör
Finantsauditi osakond

# Majandus- ja kommunikatsiooniministri, rahandusministri, Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse direktori ja Maksuameti peadirektori vastused

# MAJANDUS- JA KOMMUNIKATSIOONIMINISTEERIUM

Hr Kaie Karniol
Riigikontroll
Peakontrolör

Teie 22.07.2003 nr 2-7.1-FA/03/1161

Meie 07.08.2003 nr 1-11-2-1/7029

**Vastus kontrollaruande eelnõule "Riigikontrolli arvamus Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse 2002. aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta"**

Austatud Pr. Kaie Karniol

Täname Teid asjalike tähelepanekute ja ettepanekute eest. Teie hinnangud antud valdkonnale aitavad tõhusalt kaasa edasiste arengute planeerimisele.
Saadame meie kommentaarid kontrollaruandele ning teavitame Teid rakendatavatest abinõudest:

Tähelepanekud 3.1.1. ja 3.1.2.
Riigilõivu võtja, kelleks on vastavalt riigilõivuseaduse § -le 5 ARK, on kohustatud vastavalt seaduse § 7 lg 2 võtma vastu kuni 100 kr sularahasummasid. Suuremate summade sularahas vastuvõtmise kohustust seadus ei sätesta. Seega ei ole ARK kohustatud suuremaid summasid sularahas vastu võtma.
Vastavalt seaduse §-le 4 on riigilõivu maksjaks isik, kes on kohustatud tasuma riigilõivuga maksustatud tehingu. Üle 100 kr summade puhul saab seda teostada näiteks krediidiasutuste vahendusel. Riigilõivuseaduse § 7 lg 4 sätestab, et riigilõivu tasumist tõendavale dokumendile tuleb märkida isiku nimi, kelle eest riigilõiv tasuti. Seega võib üheselt järeldada, et isik ei pea ise riigilõivu tasuma, vaid võib selleks volitada mõne teise isiku. See on kahe eraõigusliku isiku omavaheline tehing ja on igati seaduslik. Teise isiku nimelt arvelduste tegemine ei ole piiratud tegevus ka krediidiasutuste seaduse kohaselt.
Riigilõivuseaduse § 10 sätestab, et riigilõivu võtja poolt täiendava tasu võtmine riigilõivuga maksustatud toimingult on keelatud. Seega ei tohi ARK võtta täiendavat tasu. Piirang ei kehti aga äriühingute suhtes, kes teevad arvelduse kliendi nimel, sest nad ei ole riigilõivu võtjaks riigilõivuseaduse tähenduses.
Riigilõivuseadus ega maksukorralduse seadus ei sätesta mõistet "riigilõivu kogumine" ega "koguja", sarnast tegevust ei ole kuidagi reguleeritud, kõneldakse ikkagi üheselt ja selgelt riigilõivu võtmisest. ARK ega keegi teine ei ole kohustatud riigilõivu koguma. Samas ei ole keelatud tegevus võtta paljude isikute käest riigilõivu ja osutada neile arveldusteenust - ehk raha riigieelarvesse üle kanda.
**Seega on Teie poolt toodud väide lk. 8 "Riigilõivude kogumine ja ülekandmine äriühingute poolt on ebaseaduslik" ebatäpne.** Tegemist on täiesti seadusliku tegevusega.

000736

Harju tn. 11
15072 TALLINN
Reg. kood 70003158

Tel: (0) 625 6304
Faks: (0) 631 3660
E-mail: info@mkm.ee

Hansapank 767
a/a 2210011747466

RIIGIKONTROLL
Kuupäev Reg.nr
08.08.03 2-7.4-FA/03/1161-2

**Eeltulenevast ei nõustu me ka p.3.1.2. toodud tähelepanekuga, millest võib välja lugeda, nagu puuduks äriühingutel õigus võtta teenustasu arveldusteenuse eest.** Äriühingud ei ole riigilõivu võtjad seaduse tähenduses.

Ettepanekud 2.3. ja 3.2.

Oleme nõus Teie tähelepanekutega, mis näitavad, et võimalikud sisekontrollimehhanismid ei võimalda tagada riigilõivude õigeaegset ja õiges summas laekumist eelarvesse ning õiget ja usaldusväärset info jõudmist asutuse raamatupidamisse.
Näeme, et olemasolev riigilõivude laekumissüsteem ei võimalda ARK-il täita riigilõivuseaduses talle pandud kohustust kontrollida riigilõivu laekumist Maksuameti kontole enne toimingu sooritamist.
Peame vajalikuks asuda läbirääkimistesse Rahandusministeeriumi ja Maksuametiga olemasoleva riigilõivu laekumissüsteemi muutmiseks, mis võimaldaks ARK-il täita talle seadustes pandud kohustusi.
Ministeeriumi eelarve- ja finantskontrolli osakond on asunud täitma ministeeriumile riigilõivuseaduse § 30 pandud kontrolli kohustusi.

Lugupidamisega

Meelis Atonen
Minister

Marika Priske
Kantsler

Meeli Õismaa

06256403

006317

# RAHANDUSMINISTEERIUM

Kaie Karniol
Riigikontroll
Narva mnt 11a
15013 TALLINN

Teie 22.07.2003.a nr 2-7. 1-FA/03/1160

Meie 05.08.03.2003.a nr X-2/8504

**Kontrollaruande eelnõu "Riigikontrolli arvamus Eesti riikliku Autoregistrikeskuse 2002. aasta raamatupidamise aruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta"**

Lugupeetud Kaie Karniol

Käesoleva kirjaga edastame Teile Rahandusministeeriumi seisukohad ja kommentaarid kontrollaruande eelnõus "Riigikontrolli arvamus Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse 2002. aasta raamatupidamise aruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta" toodud soovituste kohta.

Riigikontrolli kontrolliaruande eelnõus *(edaspidi eelnõu)* tehakse punktis 2.3. muu hulgas Rahandusministeeriumile ettepanek täiendada riigilõivuseadust nii, et Eesti Riiklikul Autoregistrikeskusel *(edaspidi ARK)* oleks võimalik oma raamatupidamisaruannetes kajastada õigeaegselt ja kõikehõlmavalt riigilõivusid, mille puhul ollakse riigilõivuga maksustatud toimingute teostajaks ehk riigilõivu võtjaks, ning et oleks võimalik kajastada ka asutuse bilansis riigilõivudega seotud tekkepõhiseid nõudeid ja kohustusi vähemalt aastalõpu seisuga.

Riigilõivuseaduse üldosa muudeti eelmisel aastal (RT I 2002, 105, 610) ja jõustus 1. jaanuaril 2003. Arvestades, et Riigikontroll kontrollis ARK'i 2002.a suhtes, siis sel ajal kehtis veel seaduse eelmine redaktsioon. Rahandusministeerium on seisukohal, et uues redaktsioonis on järgitud eelpool mainitud ettepanekut ning täiendavat seadusemuudatust tarvis ei ole.

Eelnõu punktis 3.2. palub Riigikontroll anda õiguslik hinnang riigilõivude kogumise ja Maksuametile ülekandmise seaduslikkuse kohta äriühingute poolt.

Liiklusregistri toiminguid teostab ARK, kelle toimingud on riigilõivuga maksustatavad toimingud (RLS § 3 lg 2 p 8). Riigilõivu võtja on see, kes sooritab riigilõivuga maksustatava toimingu (RLS § 5), järelikult on riigilõivu võtjaks ARK. ARK kogub sularahas kuni 100-krooniseid makseid, suuremaid sularahamakseid saab tasuda Tallinnas Liivi Teeninduse OÜ kaudu ja Pärnus Varantes OÜ kaudu.

RIIGIKONTROLL
Kuupäev Reg.nr
06.08.03 2-7.4-FA/03/1160-2

Suur-Ameerika 1
15006 Tallinn

Telefon: (0) 611 3558
Faks: (0) 696 6810
http://www.fin.ee

E-post: info@fin.ee
kantselei@fin.ee

Reg. kood 70000272

Selles, et riigilõiv makstakse esindaja kaudu, mitte isiklikult, ei ole midagi taunitavat. Tulenevalt TsÜS § 115 võib tehingu teha ka esindaja kaudu. Esindaja kaudu ei või teha tehingut, mis seadusest või kokkuleppest tulenevalt tuleb teha isiklikult. RLS-s ei ole sätestatud, et riigilõivu tuleks maksta isiklikult. Praktikas on tihti ette tulnud olukord, kus üks isik tasub riigilõivu teise eest (nt audiitori kutse taotlemisel tuleb audiitori kutse taotlejal tasuda riigilõivu, kuid mõnikord on taotleja eest tasunud lõivu audiitoräriühing, kus taotleja töötab).

Riigilõivu tasumisele on RLS-st tulenevad järgmised nõuded:

1) lõiv tasutakse enne riigilõivuga maksustatud toimingu sooritamist (§ 7 lg 1);
2) kuni 100 kroonise riigilõivu on riigilõivu võtja kohustatud vastu võtma sularahas (§ 7 lg 2);
3) riigilõivu tasumise korral näidatakse riigilõivu tasumist tõendaval dokumendil toimingu nimetus, mille eest riigilõivu tasuti, või viide RLS sättele, mille alusel riigilõivu tasuti (§ 7 lg 4);
4) riigilõivu tasumise korral märgitakse riigilõivu tasumist tõendavasse dokumenti isiku nimi, kelle eest riigilõivu tasuti (§ 7 lg 4);
5) riigilõivu tasumisel krediidiasutuse kaudu peab olema tuvastatav konkreetne toiming, mille eest riigilõivu tasutakse, kui nii on ette nähtud õigusaktis (§ 7 lg 5).

Ka nimetatud nõuetest nähtub, et ei eeldata riigilõivu tasumist isiklikult, vt p 4. Tulenevalt TsÜS § 118 lõikest 2 kui esindajana tegutseva isiku avaldused või käitumine mõjutavad teist isikut mõistlikult uskuma, et esindajana tegutsevale isikule on antud volitus tehingu tegemiseks ning esindatav teab või peab teadma, et isik tegutseb tema nimel esindajana ja talub selle isiku sellist tegevust, siis loetakse, et esindatav on volituse andnud. Seega, kui riigilõivu maksja usaldab ettevõtjat, kes maksab tema eest riigilõivu, siis ei ole põhjust sellist tehingut keelata. Samuti ei eeldata, et riigilõive tuleks maksta tingimata krediidiasutuste kaudu, vt p 5.

Küll aga ei ole antud juhul täidetud riigilõivuseaduse § 7 lõikest 1 tulenev nõue, mille kohaselt tuleb riigilõiv tasuda riigilõivu võtjale enne riigilõivuga maksustatud tehingu sooritamist. Sellises olukorras sooritab ARK ehk riigilõivu võtja toimingu hetkel, kui riigilõiv pole temale veel tasutud. See, kui riigilõivu maksja maksab sularahas riigilõivu summa ettevõtjale (Liivi Teeninduse OÜ ja Varantes OÜ), ei tähenda veel seda, et see lõiv riigile ka laekub. Õige oleks sellel juhul sooritada toiming alles siis, kui riigilõiv on riigilõivu võtjale esindaja ehk ettevõtte kaudu laekunud.

Riigikontrolliga ei saa nõustuda arvamuse p 3.1.2 toodud seisukoha osas, mille kohaselt peetakse riigilõivu võtjaks Liivi Teeninduse OÜ-d ning Varantes OÜ-d. Tulenevalt RLS § 5-st on riigilõivu võtjaks valitsus- ja kohaliku omavalitsuse asutus, valitsusasutuste hallatav riigiasutus ja kohaliku omavalitsuse hallatav asutus, muu avalik-õiguslikke ülesandeid täitev asutus, kohus, valla- või linnasekretär, kes teostab riigilõivuga maksustatud toimingu. Riigilõivuga maksustatud toimingu teostajaks on siiski ARK, seega on tema ka riigilõivu võtja. Niisiis ei teki probleemi ka sellest, et eelnimetatud äriühingud võtavad riigilõivu sularahas maksmise eest lisaks teenustasu. Vastasel korral tõstetuks küsimus ka krediidiasutustes ebaseaduslikult võetavatest teenustasudest, kuivõrd näiteks Hansapanga hinnakirja alusel tuleb Hansapangas maksta 3 krooni riigilõivu tasumise eest riigiasutuses.

Kuna riigilõivu võtja ja toimingu sooritaja on ARK, siis peaks ARK-l olema ikkagi ülevaade võetud riigilõivudest. Tulenevalt RLS § 12-st teeb riigilõivu võtnud asutus otsuse riigilõivu tagastamise taotluse rahuldamise suhtes.

Kuivõrd ARK on spetsiifiliste vajadustega asutus, kellel on vaja riigilõive kiiresti sularahas vastu võtta, kellel aga endal ei ole selleks võimalusi, mistõttu aktsepteeritaksegi riigilõivude kogumist

ja ülekandmist äriühingute poolt, siis tuleks ARK klientidele/ riigilõivu maksjatele säilitada riigilõivu maksmise võimalus läbi esindaja. Seda vähemalt seni kuni õigusaktide tasandil või organisatsiooniliselt süsteem ümber korraldatakse.
Oleme arvamusel, et see millise viisi toimingust huvitatud isik (riigilõivu tasuma kohustatud isik) lõivu tasumiseks valib, ei ole riigilõivuseaduse reguleerimisala. Riigilõivuseadus näeb ette ka võimaluse tasuda lõiv teise isiku eest ja see on juba isikute omavaheline kokkulepe, kuidas seda tehakse. Seetõttu ei leia me, et ARKis pakutav lõivu tasumise võimalus (Liivi Teeninduse OÜ ja Varantes OÜ) on seadusega vastuolus. Kui aga on tegemist ametnike poolt leitud võimalusega teenida hõlptulu ja vastavad osaühingud on ametnike poolt mahitatud tegevus, siis selline asjade käik on eetiliselt ebakorrektne. Riigilõivu tasujat ei tohiks eksitada ning jätta muljet, et see ongi ainus võimalus tasuda riigilõivu.

Lugupidamisega

Tõnis Palts
Minister

Raivo Sulg
Asekantsler kantsleri ülesannetes

Marge Kaskpeit 611 3645 marge.kaskpeit@fin.ee
Eleri Ehrlich 611 3219 eleri.ehrlich@fin.ee
Mariliis Männik 611 3411 mariliis.mannik@fin.ee

# EESTI RIIKLIK AUTOREGISTRIKESKUS

Riigikontroll
Narva mnt 11 a
15013 Tallinn

Teie 22.07.2003 a nr 2-7.1-FA/03/1162

Meie 01.08.2003 nr 1-2/03/18744-2

**Kontrolliaruande eelnõu**

Täname Riigikontrolli meeldiva koostöö eest auditi läbiviimisel. Teie poolt tehtud ettepanekuid arvestame oma edaspidise töö korraldamisel.

Esitatud ettepanekutele lisame oma seisukohad :

- p.2.3. ARK on lähtunud Eesti Vabariigi õigusaktidest ning heast raamatupidamise tavast 2002 aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande koostamisel.
  Kehtiv seadus ei näe ette riigilõivude nõuete ja kohustuste kajastamist aastaaruandes, selleks puudub seadusest tulenev kohustus.
  Riigilõivude nõuete ja kohustuste selgitamine ja dokumenteerimine on ilma infotehnoloogilise lahenduseta aga väga mahukas töölõik.
  ARK teostas 2002 aastal 343 856 toimingut. Täna puudub infotehnoloogiline lahendus võrdlemaks Maksuametisse laekunud riigilõivude - ja ARK-s liiklusregistri toimingute arvu alusel arvestatud riigilõivude summat.
  Maksuameti ja ARK vahel oleks vajalikud infotehnoloogilised lahendused, mille loomiseks puuduvad meil hetkel aga eelarves rahalised vahendid

  ARK alustab Maksuametiga saavutatud kokkuleppe alusel läbirääkimisi probleemi lahendamiseks 05.08.2003
  - Peame vajalikuks riigilõivude laekumise peegeldamist ARK infososüsteemis reaalajas, mis välistaks tänaseks kerkinud probleemid tulevikus.
  - Oleme alustanud läbirääkimisi pankadega (Krediidipank) riigilõivude tasumise probleemide lahendamiseks ARK büroodes.
  - Aruandes toodud riigilõivude summade vahe tekkimise põhjuste väljaselgitamise tähtajaks palume määrata 01.01.2004a. ( Teie e-maili teel saadetud kontrollaruande eelnõus oli tähtajaks samuti 01.01.2004) Kuni analüüsi tulemuste selgumseni ei saa lugeda tõestatuks ARK pilootprogrammi andmete (tekkepõhised) ja maksuameti kontode laekunud summade (kassapõhised) võrdlemise teel välja toodud vahet.

- p.3.2. ARK aktsepteerib täielikult ettepanekut tõhustada sisekontrolli riigihankekonkursside läbiviimisel. Vastavad protseduurireeglid töötatakse välja 01.11.2003.a.

Mäepealse 19
12618 TALLINN
reg nr 70000823

RIIGIKONTROLL
Kuupäev 01.08.03 Reg.nr 2-7.4-FA/03/1162-2

tel 620 1200
fax 620 1201

Esitatud tähelepanekutele lisaks:

- p3.1.1. Kehtivate õigusaktide kohaselt on ARK kohustatud koguma sularahas riigilõive alla 100.- krooni , mida oleme ka teinud ja vastavalt nõuetele maksuametile üle kandnud.(võtmata täiendavat tasu).
- ARK tööspetsiifika nõuab kohest liiklusregistri toimingute teostamist, mis omakorda muudab keeruliseks laekumise kontrolli.
  ARK klientideks on enamuses eraisikud, kes soovivad tasuda riigilõivu liiklusregistri toimingute eest kohapeal - ARK büroodes.
  ARK kasutaks meelsasti pankade teenuseid, kuid peaaegu kõikides ARK büroodes või büroode naabruses on pangad oma filiaalid sulgenud (Ühispank sulgeb kontori Tartu büroos septembris 2003) Nagu märgite oma kontrollaruande eelnõus, võtavad riigilõivu vastu ka (lisaks pankadele) 2 erafirmat ja Eesti Post. Antud asutuste riigilõivu maksmist tõendavatel dokumentidel on saajaks märgitud Maksuamet - seega eeldame, et raha laekub saajale.
  ARK kontrollib vastavalt Vabariigi Valitsuse määrusele nr 140 §9 riigilõivu tasumist tõendaval dokumendil olevate andmete korrektsust (kuna antud asutuste korral ei saa laekumist elektrooniliselt kontrollida) ja arhiveerib selle teostatud toimingu muude dokumentide juurde.
  Alates 2002 aasta jaanuarist on ARK-s võimalik maksete kontrollimine elektroonilisel teel, mida ka tehakse. Riigilõivu võtva asutuse kohustus kontrollida riigilõivu laekumist elektroonilisel teel enne toimingu sooritamist kehtestati Riigilõivuseaduse muutmise seaduse jõustumisega alates 01.01.2003.a.

- p3.1.4. ARK arvestab tähelepanekus väljatoodud soovitust, kuid on jäänud ootama peatset riigihangete seaduse muudatust.

- p3.1.5. ARK ei ole tänaseks ületanud AS –ga Medisoft korraldatud riigihanke (nr003447TV) maksumust ning ei ületagi seda. Lepingujärgsed arendus- ja hooldustööd teostatakse nii, et peetakse kinni riigihanke maksumusest.

- p.3.1.6. Erieesmärgiliste toetuste osakaalu vähendamise võimalusena tulevikus näeme Vabariigi Valitsuse vastava määrusega kõrgemate palgaastmete (astmepalkade) rakendamise võimaldamist ka hallatavatele riigiasutuse töötajatele, mis oleks reaalne korraldada alates 2004 aastast.

Lugupidamisega

Eero Till
Direktor

Koopia: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

MAKSUAMET

Pr Kaie Karniol
Peakontrolör
Finantsauditi osakond
Riigikontroll
Narva mnt 11a
15013 Tallinn

Teie 22.07.2003. a nr 2-7.1-FA/03/1159

Meie 28.07.2003 nr 3-01/6825-1

**Maksuameti sisukohad kontrolliaruande eelnõu kohta**

Maksuametile on saabunud Riigikontrolliaruande eelnõu "Riigikontrolli arvamus Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse 2002.aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta". Vastavalt Teie pöördumisele edastame käesolevaga Maksuameti seisukohad ning ettepanekud aruandes toodud ning Maksuametit puudutavate ettepanekute osas.

Aruande punktis 2.3 toodud ettepaneku kohta märgime, et Maksuamet on valmis osutama igakülgset kaasabi selgitamaks välja vahe tekkimise põhjused 2002.aastal tegelikult Maksuametile laekunud riigilõivude summa ja Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse (ARK) poolt osutatud liiklusregistri toimingute arvu alusel arvestatud summa vahel. Maksuametil on võimalik väljastada ARK vastava pöördumise alusel kõik antud asutuse toiminguid puudutavate riigilõivu laekumiste ja tagastamise andmed.

Siiski tuleks siinjuures märkida, et ARK ei ole senini kordagi esitanud Maksuametile kirjalikku taotlust, milles esitataks soovi võimaldada Maksuametilt nt e-Maksuameti kaudu kontrollida riigilõivu laekumise ja tagastamise andmeid Maksuameti laekumiste programmis või tehtaks ettepanekut luua programmirakendus, kuhu saaks märkida tasutud summa eest konkreetse toimingu teostamise. Kuigi viimatinimetatu nõuab IT-ressursi planeerimist ning on ajamahukas, on Maksuamet igati avatud ARK ettepanekutele.

Punktis 3.1.3 toodud märkuse osas Maksuamet märgib, et riigilõivuseaduse § 7 lg 4 kohaselt näidatakse riigilõivu tasumise korral riigilõivu tasumist tõendaval dokumendil toimingu nimetus, mille eest riigilõivu tasuti, või viidatakse õigusaktile, mille alusel riigilõivu tasuti. Samuti märgitakse riigilõivu tasumist tõendavasse dokumenti isiku nimi, kelle eest riigilõivu tasuti. Mitmed riigilõivude võtjad on kehtestanud toimingute teostamisel põhimõtte, et makseselgitusse peab olema väga täpselt märgitud toimingu objekt ja/või isiku nimi, kelle eest tasumine toimus. Juhul kui makseselgitus ei anna täielikku kindlust, et sama dokumendi alusel ei ole võimalik ka muid toiminguid teostada, siis toimingu teostaja keeldub toimingut teostamast ning teeb otsuse riigilõivu tagasimaksmise kohta. Sellisel juhul teostatakse soovitud toiming alles siis, kui on märgitud nõuetekohase makseselgitusega tasumine. Maksuamet on arvamusel, et riigilõivu väära- ja topeltkasutamise võimaluse ärahoidmiseks, võiks eelnimetatud põhimõtet kasutada ka ARK.

Narva mnt 9a
15176 TALLINN

Telefon 683 8700
Faks 683 8570

Reg. kood 70000349
maksuamet@ma.ee
http://www.ma.ee

RIIGIKONTROLL
Kuupäev Reg.nr
29.07.03 2-7.4-FA/03/1159-2

MA 00022562

Samas juhime tähelepanu ka asjaolule, et vastavalt riigilõivu tasumise kontrollimise korra § 7 on riigilõivu võtval asutusel, kes on saanud Maksuametilt loa Maksuameti pangakontole laekunud riigilõivu elektroonilisel teel kontrollimiseks, võimalik krediidiasutusega sõlmitavas lepingus leppida kokku, et riigilõivu võttev asutus võib võtta vastu kaardimakseid. Ka nimetatu aitaks osaliselt välistada riigilõivude tasumise ja laekumisega tekkinud probleeme ARK-s.

Muus osas Maksuamet nõustub Riigikontrolli seisukohtadega ning nagu varasemalt mainisime, oleme valmis igakülgselt aitama ARK-d riigilõivudega seotud probleemistiku lahendamisel.

Lugupidamisega,

Aivar Rehe
Tolliameti peadirektor
Maksuameti peadirektori ülesannetes

Aet Tummeleht 6835800
Rainer Osanik 6835830